

Lietuvos Respublikos Prezidentei
Lietuvos Respublikos Seimo nariams
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo Ministrei
Lietuvos Respublikos savivaldybių Asociacijos Direktorei

KREIPIMASIS DĖL ŠVIETIMO ĮSTATYMO PATAISŲ

2017-01-25

Vilnius

Lietuvos švietimo įstaigų ir įstaigų vadovų asociacijos išanalizavo LR Prezidentės teikiamas LR Seimui svarstyti Švietimo įstatymo pataisas dėl švietimo įstaigų vadovų atrankos, skyrimo, vertinimo bei darbo terminų. Manome, kad priimant pataisas, labai svarbu realiai įvertinti esamą situaciją, taip išvengiant neigiamų pasekmių švietimo sistemai.

Pažymėtina, kad daugelyje pasaulio šalių švietimo įstaigų vadovai dirba pagal neterminuotas darbo sutartis, o šalyse, kuriose vadovai dirba pagal terminuotas darbo sutartis, gerai dirbantiems vadovams sudaromos galimybės sutartis atnaujinti. Todėl galima teigti, kad vadovų pareigos visose šalyse turi nuolatinio darbo statusą.

Lietuvoje iki šiol pagal neterminuotas darbo sutartis dirba apie 2000 švietimo įstaigų vadovų, iš kurių apie 60,2% vadovų vadybinis stažas yra 15 m. ir daugiau. Per praėjusius metus švietimo įstaigose buvo pakeista apie 200 vadovų, tačiau duomenys rodo, kad kandidatų į mokyklų vadovų pareigas nuolat mažėja. Trūksta pretendentų vadovo pareigoms užimti kaimo, atokesnių rajonų ar nelabai patraukliose miestų mokyklose, todėl konkursai į tas pačias pareigas vyksta po kelis kartus. Vadovų pasiūlos ir kaitos problemas lemia sudėtingos darbo sąlygos, veiklos intensyvumas, atlyginimo dydis, kuris mažai skiriasi nuo atestuotų mokytojų atlyginimų, karjeros galimybių ribotumas, didėjanti atskaitomybė, mažėjančios autonomiškos veiklos galimybės, išplėstos ir kintančios funkcijos, kintantys reikalavimai profesinei veiklai ir nuolatinis stresas darbe.

Lietuvos švietimo įstaigų vadovai nevensgia pokyčių ir yra pasirengę dalyvauti kaitos procese, tačiau kiekvieną dieną matydami tikrąją švietimo situaciją, geriausiai jaučia švietimo sistemos stiprybes bei trūkumus. Siekdami socialinio ir pilietinio teisingumo, teikiame šiuos siūlymus:















1. Paisydami konstitucinio teisėtų lūkesčių principo, siūlome įstatymo pataisų įsigaliojimo datą nustatyti ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo įstatymo pataisų priėmimo datos ir iki to laiko atlikti Lietuvos švietimo būklės visuminį įvertinimą, siekiant nustatyti esamos padėties trūkumus ir priežastis, peržiūrėti visus su švietimo įstaigos ir vadovo veikla susijusius dokumentus, parengti trūkstumus, bei derančius su kitais teisės aktais.
2. Neprieštaraudami, kad švietimo įstaigų vadovus galima būtų priimti į darbą pagal terminuotas darbo sutartis atviro konkurso nustatyta tvarka, manytume, kad tai turėtų būti daroma tik įgyvendinus 1 punkte įvardytas veiklas ir gavus teisinę išvadą, kad toks sprendimas nepažeidžia Lietuvos Respublikos Darbo kodekso 2 straipsnio 1 dalies 8 punkto ir įstatymo negaliojimo atgaline data (*lex retro non agit*) principo.
3. Manytume, kad švietimo įstaigų vadovams, iki šios įstatymo pataisų įsigaliojimo datos dirbusiems pagal neterminuotas darbo sutartis, *pirmoji penkerių metų kadencija turėtų būti nustatoma nuo įstatymo įsigaliojimo datos*, t.y. nuo 2018 m. liepos 1d., kadangi darbo įstatymuose negali būti nustatyta atvejų, kai sprendimų galia nukreipiama retroaktyviai.
4. Sudarant galimybę švietimo įstaigos vadovui tęsti vadovo karjerą, manytume, kad pasibaigus pirmajai kadencijai, vadovo darbo sutartis turėtų būti pratęsiama antrajai penkerių metų kadencijai, neskelbiant konkurso, jeigu visi vadovo veiklos vertinimai pirmosios kadencijos metu buvo patenkinami, geri arba labai geri. Pasibaigus dviejų kadencijų laikotarpiui, suteikti vadovui teisę dalyvauti konkurse toje ar kitoje švietimo įstaigoje. Taip būtų įgyvendinta Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė pasirinkti darbą. Pažymėtina, kad ribojimas dalyvauti konkurse į vadovaujančias pareigas buvusioje darbovietėje

gali būti pripažįstamas diskriminacija, **interalia**, t.y. ribojama teisė pasirinkti darbo vietą, kuri nebūtų pernelyg nutolusi nuo gyvenamosios vietos (Europos socialinės chartijos 12 straipsnio 1 dalis).

5. Vadovui, atsisakiusiam dalyvauti konkurse ir nutraukusiam darbo sutartį savo iniciatyva, turėtų būti išmokama išeitinė išmoka LR Darbo kodekse numatyta tvarka.
6. Siūlytume, kad pasibaigus kadencijų laikotarpiui, bet likus iki pensijos 1-3 metams, savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija arba jos įgaliotas asmuo darbo sutartį su vadovu, jo pageidavimu, galėtų pratęsti iki vadovo pensinio amžiaus pradžios, jeigu vadovo veiklos vertinimai kadencijos pabaigoje buvo patenkinami, geri arba labai geri.

Manome, jog rengiant poįstatyminius aktus, labai svarbu tinkamai parengti švietimo įstaigų vadovų priėmimo į darbą komisijos ir konkurso organizavimo tvarką, vadovų veiklos vertinimo tvarką, suteikiant iki 60 procentų teisių įstaigų bendruomenėms dalyvauti priimant galutinius sprendimus, numatyti mokyklos tarybos narių nepriekaištingos reputacijos nustatymo tvarką ir kitus trūkstamus dokumentus.

Tikimės racionalių pataisų, glaudaus bendradarbiavimo su asociacijomis ir suinteresuotais asmenimis tobulinant bei puoselėjant švietimą - Lietuvos prioritetinę sritį.

Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos prezidentė		dr. Ramutė Mečkauskienė
Lietuvos gimnazijų asociacijos prezidentas		Vytautas Kantauskas
Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacijos prezidentas		Darius Mockus
Lietuvos MVA narys, LPA pirmininkas		Viktoras Blinovas
Lietuvos suaugusiųjų mokymo centrų asociacijos pirmininkė		Natalja Kimso
Lietuvos pradinio ugdymo asociacijos prezidentė		Aušra Burbienė
Lietuvos muzikos ir meno mokyklų vadovų asociacijos prezidentė		Aldona Vilkelienė
Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų asociacijos prezidentė		Liucja Milašauskienė
Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacijos prezidentė		Elena Pelakauskienė
Lietuvos švietimo centrų darbuotojų asociacijos prezidentė įgaliota valdybos narė		Adelė Maziliauskienė
Lietuvos dailės mokyklų vadovų asociacijos pirmininkas		Redas Diržys
Lietuvos pedagoginių psichologinių tarnybų vadovų asociacijos prezidentė		Roma Vida Pivorienė
Lietuvos švietimo pagalbos asociacijos direktorė		Saulė Šerėnienė
Lietuvos savivaldybių sporto mokymo įstaigų vadovų asociacijos prezidentas		Arvydas Sapka